

Т.О. Петрушанко, І.Ю. Попович

Ефективність застосування Тантум Верде® на етапах професійної гігієни порожнини рота

Вищий державний навчальний заклад України
«Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава, Україна

Актуальність. Головним компонентом профілактики та лікування стоматологічних хвороб є професійна гігієна порожнини рота, яка потребує застосування місцевого медикаментозного супроводу у вигляді протизапального препарату.

Мета: вивчення ефективності місцевого застосування препарату «Тантум Верде®» у пацієнтів при проведенні професійної гігієни порожнини рота.

Матеріали та методи. Клінічні, рентгенологічні дослідження застосування препарату «Тантум Верде®» та спиртового розчину настоянки календули проводили в 64-х пацієнтів віком 18–40 років, яким провели професійну гігієну порожнини рота із застосуванням ультразвукових технологій у динаміці семи днів лікування за показниками клінічного стану пародонту, гігієнічного, пародонтальних індексів.

Результати. Проведені дослідження показали позитивну динаміку зникнення запальних реакцій ясен в осіб обох груп, але за строками вони були у два рази швидше в пацієнтів, які застосовували Тантум Верде®, що підтверджувалось результатами суб'єктивного та об'єктивного обстеження, показниками пародонтальних індексів.

Висновки. Установлено, що використання Тантум Верде® при виконанні професійної гігієни порожнини рота й у подальшому місцевому медикаментозному лікуванні запальних реакцій ясен не тільки сприяє знеболюючому ефекту, а і прискорює зникнення ексудативних змін в яснах, що є свідченням якісної протизапальної дії препарату з відсутністю побічних реакцій. Комплексний позитивний вплив Тантум Верде® на стан ясен, особливо на етапах професійної гігієни порожнини рота, обумовлює необхідність його широкого впровадження у практичну діяльність стоматологів.

Ключові слова: Тантум Верде®, професійна гігієна порожнини рота, протизапальна терапія.

Робота є фрагментом комплексної науково-дослідної теми кафедри терапевтичної стоматології ВДНЗУ «УМСА» «Механізми впливу хвороботворних факторів на стоматологічний статус осіб із соматичною патологією, шляхи їх корекції та блокування» (державний реєстраційний № 0115U001138).

Невід'ємною складовою як профілактичних так і лікувальних заходів для більшості стоматологічних хвороб є професійна гігієна порожнини рота. Її характер, обсяг, кратність визначаються такими факторами, як вік, соматичний, психологічний, стоматологічний статус. У той же час професійна гігієна обов'язкова на першому етапі терапевтичної санації порожнини рота, перед хірургічним та ортопедичним втручанням, відбілюванням зубів, імплантацією, у процесі ортодонтичного лікування [5–7].

Професійна гігієна порожнини рота включає насамперед мотивацію пацієнта на збереження стоматологічного здоров'я, власне ліквідацію назубних мінералізованих і немінералізованих відкладень, формування стоматологом алгоритму індивідуальної гігієни порожнини рота з індивідуальним підбиранням для пацієнта засобів догляду за порожниною рота, навчання користування ними та контроль виконання.

Етап видалення назубних відкладень можна реалізувати із залученням різноманітних технологій з використанням ручної, апаратних методик, але обов'язковою в усіх ситуаціях є супровідна та завершальна медикаментозна обробка зубів, тканин пародонту. Ураховуючи травматичний характер зазначеної маніпуляції для тканин ясен, доцільно використовувати на етапі професійної гігієни порожнини рота та подальшої реабілітації органів і тканин порожнини рота засоби протизапальної, антисептичної, знеболюючої та регенеруючої дії [7].

Заслугує на увагу в даному аспекті препарат комплексної дії «Тантум Верде®» (виробник Aziende Chimiche Riunite Angelini Francesco, Італія), який має знебо-

лювальну, протинабрякову, місцеву анестезуючу та антибактеріальну властивості, оскільки належить до групи нестероїдних протизапальних засобів групи індозолів, що активно діють на ланки патогенезу запального процесу у слизовій оболонці порожнини рота за рахунок гідрохлориду бензидаміну у його складі [10, 11, 13–15]. Механізм протизапальної дії гідрохлориду бензидаміну полягає в інгібуванні синтезу протизапальних цитокінінів, зокрема TNF- α ; антибактеріальної дії – у проникненні через мембрани мікроорганізмів з подальшим пошкодженням клітинних структур, порушенням метаболічних процесів і лізисом клітини; місцева знеболююча дія обумовлена структурною подібністю молекули бензидаміну до молекули місцевого антисептика, зокрема тетракаїну [13,14]. Для даного препарату характерні виразні антиексудативні та знеболюючі властивості. Така його ефективність після місцевого застосування обумовлена високою здатністю проникати в епітеліальний покрив і досягати ефективної концентрації в запальних тканинах, не впливаючи на загальний стан організму. Анестезуюча дія настає через одну хвилину після прямого попадання на слизову оболонку. При зрощуванні порожнини рота відбувається абсорбція препарату тканинами, при цьому 50 % дози всмоктується протягом першої хвилини, а решта – упродовж наступних п'яти хвилин [11]. Бензидамін відновлює цілісність епітелію слизових оболонок і підвищує його опірність дії місцевих патогенних факторів, особливо біологічних – вірусів, бактерій, грибів. Він блокує розмноження цих мікроорганізмів і пригнічує їх ріст [12, 16, 17].

Тантум Верде® випускається у вигляді 0,15 % розчину та спрею з характерним запахом м'яті, а також таблеток. Сьогодні він широко застосовується для лікування запалення та больових відчуттів при різних патологічних станах в оториноларингології, стоматології [1, 3, 8, 9, 17].

Метою цього дослідження стало вивчення ефективності місцевого застосування препарату «Тантум Верде®» у пацієнтів при проведенні професійної гігієни порожнини рота.

Матеріали та методи обстеження

У дослідженні прийняли участь 64 пацієнти віком 18–40 років, яким проводили професійну гігієну порожнини рота із застосуванням ультразвукових технологій. Проведене стоматологічне клінічне обстеження включало деталізований аналіз стоматологічного статусу з визначенням гігієнічного індексу за Грінном-Вермільоном, папілярно-маргінально-альвеолярного (РМА) індексу в модифікації Рамта, комплексного періодонтального індексу (КПІ) за Леусом, проби Пісарєва-Шиллера. За показаннями виконували рентгенологічне обстеження у вигляді ортопантограми щелеп. Формулювали клінічний діагноз стану пародонту за класифікацією М.Ф. Данилевського (1994) [2].

У 30-ти пацієнтів під час видалення назубних відкладень застосовували розчин спиртової настоянки календули (контрольна група), який рекомендували додатково використовувати під час гігієнічних процедур тричі на день сім діб. 34 пацієнти користувались в аналогічні строки розчином Тантум Верде® (дослідна група). Для полоскання порожнини рота тричі на день рекомендували 15 мл (одну столову ложку чи мірний стаканчик із флакона) препарату (при необхідності розводили у 15 мл води). Оцінку клінічної ефективності місцевого застосування Тантум Верде® проводили на 7-й день після професійної гігієни порожнини рота.

Статистичну обробку результатів дослідження проводили за допомогою критерію Стюдента [4].

Результати досліджень

Комплексне клінічне обстеження пацієнтів показало, що стоматологічний статус, зокрема стан пародонту представників обох груп, не мав суттєвих достовірних відмінностей при первинному обстеженні. Рівень гігієни порожнини рота в середньому був задовільним. Клінічно інтактний пародонт виявлений у 2 (6,67 %) осіб контрольної та у 3-х (8,82 %) пацієнтів дослідної групи. У структурі хвороб пародонту переважав хронічний катаральний гінгівіт (майже 60,0 %) різної локалізації. У той же час 32,3 % пацієнтів контрольної та 31,2 % дослідної групи мали клінічні прояви хронічного генералізованого пародонтиту початкового чи першого ступеня тяжкості.

У план лікування всіх пацієнтів входила професійна гігієна порожнини рота, яка виконувалась під час одного відвідування з різним місцевим медикаментозним супроводом залежно від групи обстежених.

У процесі динамічного спостереження алергічні реакції на застосовані розчини для полоскання порожнини рота не зареєстровані.

Пацієнти дослідної групи відмітили вже на другу добу зникнення больових відчуттів в яснах, тоді як у представників контрольної групи лише на четвертий день не було скарг на стан ясен. Об'єктивне клінічне обстеження підтвердило позитивну динаміку зникнення запальних реакцій ясен (набряку, кровоточивості, зміни кольору) в осіб обох груп, але за строками вони були у два рази швидше в пацієнтів, які застосовували Тантум Верде®.

Отриманий виражений протизапальний ефект лікування відмічений і в нормалізації показників індексів РМА, КПІ, динаміка зміни яких була достовірно краще ($p < 0,05$) в осіб дослідної групи ($82,9 \pm 2,13$ та $2,75 \pm 0,56$ % у середньому у групах перед виконанням професійної гігієни порожнини рота; через два дні застосованого лікування – $5,27 \pm 0,12$ та $1,18 \pm 0,06$ % в осіб дослідної групи та $46,4 \pm 2,66$ та $2,17 \pm 0,79$ % в осіб контрольної групи відповідно за індексами РМА та КПІ). Загалом на 7-й день спостережень пацієнти дослідної групи свідчили про приємні суб'єктивні враження від використання Тантум Верде®, що слугувало мотиваційним фактором для застосування рекомендованої схеми лікування.

Отримані результати клінічних спостережень повністю узгоджуються з даними виконаних іншими науковцями досліджень медичної ефективності препарату «Тантум Верде®» в комплексному лікуванні пародонтологічних хворих [1, 9]. Таким чином, нестероїдний протизапальний препарат «Тантум Верде®» доцільно включати як у схему медикаментозного лікування осіб із запальними та запально-дистрофічними хворобами пародонту, так і на етапі професійної гігієни порожнини рота всіх стоматологічних пацієнтів.

Висновки

Виконане дослідження свідчить, що використання Тантум Верде® при виконанні професійної гігієни порожнини рота й у подальшому місцевому медикаментозному лікуванні запальних реакцій ясен не тільки сприяє знеболюючому ефекту, а і прискорює зникненню ексудативних змін в яснах, що є свідченням якісної протизапальної дії препарату з відсутністю побічних реакцій. Комплексний позитивний вплив Тантум Верде® на стан ясен, особливо на етапах професійної гігієни порожнини рота, обумовлює необхідність його широкого впровадження у практичну діяльність стоматологів.

ЛІТЕРАТУРА

- Борисенко А.В. Тантум Верде® в комплексній терапії генералізованого пародонтиту у хворих з переважанням парасимпатичної нервової системи / А.В. Борисенко, В.М. Батіг, О.В. Іваніцька, А.Г. Дімітрова // Современная стоматология. – 2017. – № 2. – С. 18–21.
- Данилевский Н.Ф. Систематика болезней пародонта / Н.Ф. Данилевский // Висник стоматології. – 1994. – № 1. – С. 17–21.
- Клитинская О.В. «Тантум Верде®» – препарат выбора при комплексной терапии стоматологических заболеваний // Современная стоматология. – 2017. – № 1. – С. 40–41.
- Мінцер О.П. Оброблення клінічних та експериментальних даних у медицині / О.П. Мінцер, Ю.В. Вороненко, В.В. Власов. – К.: Вища шк., 2003. – 350 с.
- Смаглюк Л.В. Применение схемы индивидуальной профилактической программы при лечении бреккет-техники / Л.В. Смаглюк, Е.В. Лучко, С.В. Давыденко, Абдел Раззак Омер // Укр. стом. альманах. – 2013. – № 3. – С. 64–68.
- Павленко С.А. Особенности удаления назубных отложений при проведении профессиональной гигиены полости рта // Світ медицини та біології. – 2012. – № 3. – С. 149–152.
- Профессиональная профилактика в практике стоматолога: атлас по стоматологии / Ж.-Ф. Руле, С. Циммер; пер. с нем.; под ред. С.Б. Улитовского, С.Т. Пыркова. – М.: МЕДпресс-информ, 2010. – 368 с.
- Тимофеев А.А. Профилактика воспалительных осложнений после удаления зубов мудрости / А.А. Тимофеев, А.А. Тимофеев, Н.А. Ушко, М.А. Ярифа, А.А. Савицкий // Современная стоматология. – 2016. – № 4. – С. 32–39.
- Чумакова Ю.Г. Оценка эффективности препарата «Тантум Верде®» в комплексном лечении заболеваний пародонта / Ю.Г. Чумакова, Л.Н. Трояненко, Н.Н. Голубкова // Современная стоматология. – 2010. – № 3. – С. 55–58.
- Cioli V. Review of pharmacological data on benzydamine / V. Cioli, C. Corradino, P. Scorza-Barcellona // Int. J. Tissue React. – 1985. – V. 7. – P. 205–213.
- White S.K. The pharmacology of benzydamine / S.K. White // Res. Clin. Forums. – 1988. – V. 10. – P. 21–25.
- Epstein J.B. Benzydamine HCl in the prevention of oropharyngeal mucositis in radiation therapy: literature review and clinical study. In: Dick W.C., Bowsher D.R., editors. Benzydamine: a topical NSAID / J.B. Epstein // Res. Clin. Forums. – 1988. – V. 10. – P. 91–99.

13. Hunter K.M. A clinical evaluation of benzydamine hydrochloride / K.M. Hunter // Aust. Dent. J. – 1978. – V. 23. – P. 164–166.

14. Sironi M. Inhibition of inflammatory cytokine production and protection against endotoxin toxicity by benzydamine / Sironi M., Pozzi P., Polentarutti N., Benigni F., Coletta I., Guglielmotti A., Milanese C., Ghezzi P., Vecchi A., Pinza M., Mantovani A. // Cytokine. – 1996, sep. – V. 8, N 9. – P. 710–716.

15. Sironi M. Differential effect of benzydamine on pro versus anti-inflammatory cytokine production: lack of inhibition of interleukin-10 and interleukin-1 receptor antagonist / Sironi M., Massimiliano L., Transidico P., Pinza M., Sozzani S., Mantovani A.,

Vecchi A. // Int. J. Clin. Lab. Res. – 2000. – V. 30, N 1. – P. 17–19.

16. Samaranyake L.P. The effect of chlorhexidine and benzydamine mouthwashes on mucositis induced by therapeutic irradiation / L.P. Samaranyake, A.G. Robertson, T.W. MacFarlane, I.P. Hunter, G. MacFarlane, D.S. Soutar et al. // Clin. Radiol. – 1988. – V. 39. – P. 291–294.

17. Riddington Young J. A comparative study of benzydamine hydrochloride and placebo as analgesics following tonsillectomy / J. Riddington Young // Res. Clin. Forums. – 1988. – V. 10. – P. 102–107.

Эффективность применения Тантум Верде® на этапах профессиональной гигиены полости рта

Т.А. Петрушанко, И.Ю. Попович

Актуальность. Главным компонентом профилактики и лечения стоматологических заболеваний является профессиональная гигиена полости рта, которая требует применения местного медикаментозного сопровождения в виде противовоспалительного препарата.

Цель: изучение эффективности местного применения препарата «Тантум Верде®» у пациентов при проведении профессиональной гигиены полости рта.

Материалы и методы. Клинические, рентгенологические исследования применения препарата «Тантум Верде®» и спиртового раствора настойки календулы проводили у 64-х пациентов в возрасте 18–40 лет, которым провели профессиональную гигиену полости рта с применением ультразвуковых технологий в динамике семи дней лечения по показателям клинического состояния пародонта, гигиенического, пародонтальных индексов.

Результаты. Проведенные исследования показали положительную динамику исчезновения воспалительных реакций десен у лиц обеих групп, но по срокам они были в два раза быстрее у пациентов, получавших Тантум Верде®, что подтверждалось результатами субъективного и объективного обследования и показателями пародонтальных индексов.

Выводы. Установлено, что использование Тантум Верде® при профессиональной гигиене полости рта и в дальнейшем местном медикаментозном лечении воспалительных реакций десен не только способствует обезболивающему эффекту, но и ускоряет исчезновение экссудативных изменений в деснах и является свидетельством качественного противовоспалительного действия препарата с отсутствием побочных реакций. Комплексное положительное влияние Тантум Верде® на состояние десен, особенно на этапах проведения профессиональной гигиены полости рта, обуславливает необходимость его широкого внедрения в практическую деятельность стоматологов.

Ключевые слова: Тантум Верде®, профессиональная гигиена полости рта, противовоспалительная терапия.

The effectiveness of the use of Tantum Verde® in the stages of occupational hygiene oral cavity

T. Petrushanko, I. Popovich

Relevance. The main component of prevention and treatment of dental diseases is professional oral hygiene, which requires the use of local medication support in the form of an anti-inflammatory drug.

Purpose: to study the effectiveness of topical application of the drug Tantum Verde® in patients with professional oral hygiene.

Materials and methods. Clinical, X-ray studies of the use of the drug Tantum Verde® and alcohol solution of marigold tincture were performed in 64 patients aged 18–40 years who underwent professional oral hygiene using ultrasound technology in the dynamics of seven days of treatment for indicators of the clinical condition of periodontal, hygienic, periodontal indices.

Results. The conducted studies showed a positive dynamics of disappearance of inflammatory gum reactions in both groups, but in terms of they were twice as fast in patients receiving Tantum Verde®, which was confirmed by the results of a subjective and objective examination and indices of periodontal indices.

Conclusions. It is established that the use of Tantum Verde® with professional oral hygiene and further local medical treatment inflammatory reactions of gums not only contributes to the analgesic effect, but also accelerates the disappearance of exudative changes in the gums and is evidence of a qualitative anti-inflammatory effect of the drug with no adverse reactions.

Complex positive impact Tantum Verde® on the condition of the gums, especially at the stages of professional hygiene of the oral cavity, necessitates its wide introduction into practice of dentists.

Key words: Tantum Verde®, professional oral hygiene, anti-inflammatory therapy

Т.О. Петрушанко – Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава, Україна.

І.Ю. Попович – Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава, Україна.